

CZAKÓ GÁBOR
Tökfőzelék

Aki feküdt már kórházban, az sem ismeri igazából ezt a különös, semmihez sem hasonlítható világot. A betegek hevernek ágyukban, szenvednek, sőt, sokan túlszenvednek, mert az ő betegségük bizony fájdalmasabb a többiekénél. Százszor gyötrőbb, kínosabb és reménytelenebb. Elmesélték már ezerszer, mindenki mindenkinek, de nem árt ismételni, hadd tudják jobban. Kussoljanak, és ne a vacak számarköhögésükkel öljék a társaikat. Ezt az erélyesebbek rendre ki is nyilvánították: a te tüdőgyuszid semmi az enyémhez képest, édesem!

A közlekedés megkönnyítése és más egyéb szempontok miatt a növények nyitva tartották a kétszemélyes kórtermek, azaz betegszobák ajtaját. Az egész belosztály bekapcsolódhatott a közéletbe – kivéve a hivatal embereit, a növényeket és az orvosnőket.

Általában ez a jelentéktelen magánügyekre szorult hang töltötte be a kórtermeket, amíg meg nem érkezett az ebéd. Az áhitott ebéd. Illehető nyelvre álló más nevekkel is, de a lelke zamata mindig a tökfőzeléket idézte.

Vagyis hát...

Amikor elterjedt a hír, hogy megérkezett a tökfőzelék, akkor – miként a tábláról letörli az okos példákat meg a zagyva firkákat a szivacs – mintegy varázsütésre elhallgattak a női kórszobákban nyavalygó asszonyok, mert ők vitték a társalgás alaphangját, és a csonkabonkákából, gyomorsüllyedésekből, lázasokból hirtelen fiatal menyecskék teremttek, akik lélekben konyhatündérekékké változtak, és kipattantak betegágyukból. A vetélkedés éles hangütése átváltott bársonyos társalgássá, hiszen a tökfőzelék ilyesféle állagú, sőt, selymes, mi több, légies – önmagában is, de leginkább a kapor illatától. Mindenki tudja, hogy kétféle kapor létezik. Az egyik embereket jelent, mégpedig egy amazonasi indián törzs fiait, akik arról nevezetesek, hogy az őserdejüket irtó fatolvajokat megverik, és teherautójukat elégetik. Ez is lehetne holmi konyhaművelet, ha a járművet „megsütnék”, s nem pedig rituális tűzáldozat során hamvasztanak el. Ők ezt teszik. Ráadásul e törzs nevét *ka'pornak* írják latin betűkkel.

A nálunk ismertebb kapor tündérnövény. A tündérnövények általában ritkán barnák, míg a ka'porok

kivétel nélkül azok. A kerti kaprok leginkább zöldek, de mindenkifölött illatosak. „Alatt” inkább, mert ahogy például a rózsa vagy a szekfű tolakodó, sőt, erőszakos, mondhatni durva szagot terjeszt maga körül, a kapor éppen csak kapor. Illata akkor érvényesül igazán, amikor magát a növény cérnalevelkékjét is bekapja, sőt, szétrágja az ember.

Már éppen ezt fejtegette valamelyik asszonyság, amikor két szobával odébb valaki közbeszólt: ebben kevés rágnivaló akad!

Ekkor elszabadult a... nem a pokol, hanem a tökfőzelék! A valódi! A kórházi szakács főztje lehet akármilyen hitvány, kit érdekel?! A tökfőzeléket mint olyant, ugyan nem!

Eleinte hallatszott némi sercegés, amint ráömlött a lázak, a fájdalmak, a görcsök, vagyis a szenvedések pokoltüzére. Az alvilág ördögfattyú-hada naná, hogy erőlködött, de hiába, mert a tökfőzelék visszahozta a lelkekbe a régi szép, ifjonti tökhámozások, reszelések, párolások ízét és illatát, meg a habarásokét! Tejföllel? Tejszínnel? Bizony akadtak nézeteltérések e ponton, sőt, a fokhagymát meg az örölt paprikát illetően is, mert vajon csak leheletnyi illik bele, vagy legalább egy gerezddel tányéronként? A paprika csak piros legyen vagy erős is? Mehet bele friss zöld, csipős, karikákra vágva? Még élénkebben vittak a nézetek a feltét mibenlétét illetően: tükörtójas? Sült hús? Kolbászkarikák? Píritott szalonna kockára vágva, vagy csak behasogatva, ám egyben sütvé, sőt, a zsírját is használva! Vagy: semmi husadék? A tökfőzelék maga? Vagy mégse, mert a magyar ember étele nem ebéd kenyér nélkül? Leheletnyi zsíron píritott kenyérekockák – inkább zsömlekkockák? – jöhetnek?

S hozzá az egyéni előadásmódok: lábokban? Fazékban? Födő alatt, na, jó, de meddig? Az egyik szobában szekta alakult, a tökhéjporokölt tiszteletére. De erről egyelőre hallga!

Láthatjuk, hogy egy olyan nép, amely milliónyi szót használ, úgy, hogy a nemzet valamennyi tagja érti őket, a tökfőzelék-kérdésben is ugyanennyi megoldást talál, ám a közös nevezőt is keresi. És megleli, mert minden különbözőség elsimult, amikor megjelent a társalgásban, igen, a társalgásban és a különböző nézetek ellenére – nem vitában! – a tökfőzelék koronája, a kapor!

A kapor – miként József Attila versében az emlékezés – békévé oldotta az ellentéteket, mert mint főntebb fölmerült már: a kapor és tök együtt két tündérnövény!